

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrta leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Še enkrat, Slovenci, pozor!

Kakor poročajo nemške novine, bode deželni odbor štajarski tudi letos zboru predlagal ponovljenje, lani sprejete resolucije gledé nemškega poduka na slovenskih šolah.

Ker se je stvar v dotičnem odseku deželne zbornice obravnavala v pričo deželnega šolskega nadzornika g. Rožek-a, sme se sklepati, da se g. nadzornik zлага s to resolucijo, ako ni sploh vsled njegove inicijative nastala.

Slovencev dolžnost je tedaj, se braniti z vsemi močmi. To se je začelo že s tem, da so krajni šolski sveti, — posebno ptujskega okraja vložili pritožbe proti naredbi deželnega šolskega sveta, kateri hoče omenjeno, lansko leto sprejeto resolucijo dež. zbornice štajarskega v veljavo spraviti.

Zgoditi se mora to povsodi, kjer so slovenske šole in opozarjati hočemo s tem narodnjake, da storé povsodi svojo dolžnost. Gre za imenitno stvar. Postavo imamo mi Slovenci za-se. Ni se nam tedaj ničesar bati. Pa tudi razsodbe državnega sodišča že imamo, s katerimi se je to, kar mi terjamo gledé naših šol, priznalo Čehom in Poljakom. Bode se in mora se tedaj tudi nam dati in priznati, če ne držimo rok križem!

Pritožiti se morejo tudi pojedine občine in pojedini interesenti. Komur ni znano, kako se taka pritožba sestavi, naj se obrne do gg. dr. Ploja ali dr. Jurtela v Ptujju pravočasno in vse se mu bo priskrbelo.

Gr—v.

Državne koristi.

Veliko je vredna beseda, ako je prava, trikrat več pa je ona še vredna, ako se izreče v pravi čas. Ljudje se ji v hipu udajo in so vsled nje za vse voljni. Drugih uzrokov jim ni več treba.

Taka beseda je naše dni v „državnih koristih“. Ona je ljudem po gostem na jeziku.

Nihče si ni v dvomih gledé njene veljave in če nam jo izgovori kdo v pravi čas, vsi mu pri-trdimo v tem, da je resnice v njej ter bodi breme, kakor koli težko, radi ga vzprejmemo na svoja ramena, kedar vemo, da gre za koristi države, v čije krilu živimo.

Ali to, da se vsi radi uklonimo državnim koristim, je rado krivo, da se ta beseda rabi sem ter tje v zlo. Kjer bodi, sliši se sedaj že izgovarjanje na državne koristi — tudi tam, kjer gre za vse drugo prej, kakor pa za državne koristi.

Da je v takem govorjenju iz večine več neresnice, kakor pa resnice, ni več težko, da človek ugane, posebno, ako govoré naši nemški napetneži o državnih koristih. Njim je ta beseda rada na jeziku ter vam kričé na vse grlo, da je za državne koristi nevarno, ako kje ne obvelja njih volja.

Kaj se ne terja od njih vse pri nas samo iz ozira na državne koristi! Otrokom slov. starišev silijo že nemščino v glavo, ko še ne znajo skorej prav brati, pri Čehih pa se je isti Nemci celo v latinskih šolah ne pusté učiti českim dijakom. Tu in tam pa leži to bojda v državnih koristih ali ka li. Sedaj se pa kujajo isti Nemci na Českem za to, ker jim noče dež. zbor, kjer so Čehi v večini, privoliti, da se razdeli česko kraljestvo na dvoje, v nemško in česko skupino. Za to ni uzroka pa se tudi sicer ne more zgoditi, kajti tam je pomešano česko in nemško ljudstvo skoro po vseh krajih.

Pri nas na Štajarskem bi se tako deljenje lažje izvršilo, kajti na gorenjem Štajarju biva nemško, na spodnjem pa skorej samo slov. ljudstvo. Ali naj mi poterjamo za tako razdeljenje, kak hrup vam nastane v hipu pri Nemcih, češ, da tega ne pusté državne koristi!

Gori na Českem tedaj kaže tako deljenje, da-si ni lahko mogoče, pri nas na Štajarju pa ne velja, da-si bi ne bilo posebno težko. Na obeh straneh pa čejo bojda tako državne koristi.

O te koristi! One so že kje za koga, toda za državo, za cesarstvo so težko. Nič ne bode Nemcem krivica, če razodenemo našim bralcem, zakaj da tako ravnajo: — iz napuha in more biti še bolj iz lenobe. Ker so Nemci na Češkem v manjšini, zato kričé: Proč s Čehi! Pri nas so v večini, zato pa nam čéjo še dati čedalje težje verige ter nas ne pusté od sebe. To so tiste državne koristi.

Še bolj pa se vidi njih nakana pri potrebi nemškega jezika. Kdor gre po svetu, njemu pride gotovo prav, če zna več jezikov, tem bolj za-nj pri nas, ako zna tudi nemški, kajti človek naleti, kjer bodi, na ljudi, ki govoré samo nemški. Kdor hoče cesarsko službo, za-nj pa je nemški jezik celo potreba, vsaj v razmerah, v katerih so naši uradi sedaj.

In za tak posel se pripravlja, kdor hodi v latinske in sploh v srednje šole. Na teh se človek tudi more jezika naučiti, ne da zato druge reči zanemari, saj so dosti dolge. To znamo mi, pa tudi Nemci, toda le-ti so takrat, ko so na Češkem še bili v večini, sklenili postavo, da se drugi dež. jezik, nemški, če so šole česke in češki, če so šole nemške, ne sme učiti obligatorično, t. j. nihče se ne sme siliti, da se ga uči.

Zakaj jim je taka postava? Nemškim otrokom ni se treba učiti českega, češkim pa je preprečena pot v drž. službo, ker bi ne znali nemški, tedaj za Nemce je na obé plati to prav. Pri nas ravnajo na robe ali prav iz enacih uzrokov. Nemščino tiščé že našim otročičem v glavo, vedó do dobra, da je to prazno delo ali prav to jim je prav, kajti tako se ubogi slov. otrok ne nauči ničesar in ostane zmerom v nemških kleščah.

Uradi so polni Nemcev, ki so bili preleni se učiti slovenski in lahko režé na slov. kmete; le-teh bi pa bil marsikater veliko bolji v istem uradu, ko bi ne bilo — nemške — lenobe. Da je Nemcem pot v drž. službe gladka, za to mora biti v uradni nemško in da jih sin slov. kmeta ne rine v stran, zato je treba že slov. otrokom ubiti glavo ter jim vzeti veselje do nauka — z nemščino. To so državne koristi.

Iz porotnega sodišča v Celju.

(Dalje.)

Marija Cevek, žena zatoženega Janeza Ceveka, pravi pod prisego, da ji je mož v prvi polovici meseca prosinca 1886 povedal, da je Sprah bil pri njem in mu razodel celo oporoko v prid Štefanu Sakelšek.

Proti pričí Franc Felis je rajni Danjko enkrat omenil, da bo 100 gold. dal Štefanu Sakelšek, kedar bo prvo mešo bral.

Uršula Kunstek pravi, da je Danjko, ko ga je prosila, naj na njo misli, za njeno hčer

obljubil vinograd na Jablanovem vrhu, (kar je tudi obljubil proti Orniku). Pri drugi priliki pa ji je djal, da naj vse presvitlemu cesarju ostane, kar bo ostalo čez dolgove.

Proti pričí Mihalju Letonja je Danjko pravi, da bo Štefanu Sakelšek zemljo zapustil, ako bo mešnik v Št. Duhu.

Jakob Vogrinc in Marija Vaupotič pričata, da je Danjko proti njima rekel, da bo prepustil cesarju vse, kar čez dolgove ostane.

Čudno se je obnašala pričá Marija Kumer 43 let stara bivša dekla pri rajnem Tomažu Danjko. Pravi, da je nekaj ur pred smrtjo vprašala rajnega, ko je še bil pri zdravi pameti, če je res, da je vse zapustil Štefanu Sakelšek, rajni pa je odgovoril, da naj „družina bo ta prva“. Danjko je umrl po noči, tedaj zjutraj pa sta že Janez Cevek in Andrej Sakelšek bila prva in sama pri mrliču.

Predsednik dr. Gale: Ženska, premislite, kaj govorite, menda nista Cevek in Sakelšek bila prva pri mrliču, nego Ornik in Matevžič? Priče: Ne, Cevek in Sakelšek sta bila prva.

Na predsednikovo povelje stopita Ornik in Matevžič naprej, pa pravita, da sta onadva prva bila pri mrliču, ter da sta ročno poslala po gosp. Andrej Sakelšeka, zato ker je ta župan in tudi po Ceveka in da so vsi štirje potem vse zaklenili, in zavarovali, da ne bi družina vsega raznesla!

Predsednik oistro posvarja Marijo Kumer, zakaj je narobe pričala? — Na to Marijo Kumer pravi, da se je zmotila.

Zdaj vstane Andrej Sakelšek ter pravi: Marija Kumer je potem, ko je bila zaslišana v Ptuj v kazenski pravdi, prišla k njemu, ter mu pravila: Zakaj mi niste nič dali, če bi mi kaj dali, pa bi za Vas pričala pa ne proti Vam!

Predsednik oistro vpraša Marijo Kumer, če je to res, — in ona odgovori po nekakem molčanju: Res je, da sem tako govorila k Sakelšek! Veliko začudenje in mrmranje v celi dvorani!

Žena Andreja Sakelšeka in njena hči pravita pod prisego, da je resnično Jakob Sprah prišel z listekom meseca prosinca 1886, in povedal, da je Tomaž Danjko oporoko naredil na Štefana Sakelšeka, da je Sprah, ker Andr. Sakelšek ni bil doma, listek z napisanimi pričami nji prepustil in da je ona, mati, vse to možu povedala, ko je domu prišel.

Konečno se še zasliši Jože Širovnik, župan. Ta ne more potrditi, da je rajni Danjko bil v sovrštvu z vsemi zatoženci, le čul je, da je z Martinjakom enkrat kaj imel. Dr. Srnc: Za božjo voljo, kako ste pa mogli potem v imenu občine vložiti pri sodnji tako zatožbo zoper vse te zatožence, ko ste tam podpisali, da je

pričevanje vseh teh štirih krivo, da je celih 6 bilo v hudem sovraštvu z rajnim itd.

Širovnik v veliki zadregi odgovori: „Jaz ne vem, kaj sem podpisal, meni je srenjski pisar Matevžič prinesel nemški zapisano tožbo, jaz pa sem jo podpisal, pa nisem vedel, kaj notri stoji, ko ne znam nemški!“

(Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Shranjevanje žita.

(Konec.)

V nekaterih krajih se žito shranjuje celo pod zemljo. Tu leži, se vé, da na hladu in zrak ne pride lahko do njega, toda kako je s tretjo rečjo, s prezračanjem? Zrnje plesni in se navleče mokrote. To torej ne kaže nikam.

Italijani in Španjci imajo za žito shrambe v skalovju ali vsaj v suhih, peščenih tleh, Francozi in Ogrji pa ga déjo v žitnice, ki so zgorej polne, spodej pa prazne. Ali to ni, da se posnema. Vrhu tega pa so drage in težavne. Tako torej nam ne kaže, da shranjujemo žito, ker ga nimamo toliko, da ga lahko gubimo.

Drugi čejo, da se kuri v žitnicah in to enako, da je vselej ena in ista toplota v njih. To je pa že celo drago in poyrh še ni gotovo, da zdržimo tako žito zdravo. Mi zato menimo, da ostanemo pri stari shrambi — pri žitnicah in torej samo to vzboljšamo, kar se da pri njih doseči.

Kakor se žito v redu seje in spravlja, tako ga je treba tudi v redu shraniti. Tako žito ne daje samo več, nego ono daje tudi bolje moko. Naravno, da se za tako dobi tudi več denarja. Glavno pravilo je tedaj, da se žito večkrat pregreje. To se godi z navadno vejavnico. Če pa pri tem gre tudi kaj v izgubo, ter se nekaj žita iztrebi, to ne stori toliko, kajti ostalo je za to toliko boljše, ker je zdravo.

Ako žito s kraja ni prav čisto, za to se mora tem tenje djati v kupe in se večkrat prevetrili. Gospodar torej pregleda od časa do časa žito in brž, ko vidi, da je vlažno in se „kuri“, mora ga razpoložiti po tleh v tenkih vrstah. Če je pa žito suho, lahko ga deneš v kupe, ki so 45 cm. visoki. Vlažno žito sme se pa, če je veliko, samo od 10 do 16 cm. nagrniti. Pri tem pa ga je še vsak dan en- ali celo dvakrat premešati. Ako se hrani pa delj časa, treba ga je še poletni enkrat, po zimi pa dvakrat prevetrili. Po mrazu pa ne kaže žita mešati, da-si je vreme vlažno, tako bi se namreč še mrzlo žito spravilo v toploto, katere mu ni treba.

Na miši, podgane itd. moraš vselej paziti in čem več je mogoče, treba ti je gledati na

to, da ti ne naredé preveč škode. Nekaj pa je bode, kakor že koli skrbiš za žitnico svojo.

Braniti se ti je pa na vsak način tudi zoper te sovražnike in za to rabi zoper take škodljivce tiste pripomočke, ki so pri nas v navadi. Veruj, da so najbolji, na vse, kar se ti drugod svetuje v to, ni ti treba in nisi tudi v stanu jemati ozira.

Kar je pa glavno, prodaj v pravem času svoje žito. „Denar se pomnoži, žitnica pa se izoži“, — tak je star pregovor in mi rečemo, da je v njem veliko resnice.

Dopisi.

Iz Slov. goric. (Izvolitev.) Za veleposestvo Št. Lenartskega okr. zastopa so se izvolili tile gg.: Peter Mesarec, župan pri sv. Juriju v Slov. gor., France Bela, veleposestnik v Žicah, Franc Fekonja, v Trnkovi, Mat. Polič, veleposestnik pri sv. Lenartu, Miha Milošič, župnik pri sv. Benediktu, Martin Lapuh, župnik pri sv. Barbari, Ivan Klemenčič, veleposestnik v Čagoni, Frid. Kukovec, veleposestnik v Žicah, Karl Murko, veleposestnik v Bišu in Henrik Zarnic mesar pri sv. Lenartu. To so vrli možje in vrli tudi njih volilci. Ako so Slovenci jedini, ni mogoče, da bi ne zmagali. Kakor tu, tako naj bodo jedini volilci tudi v kmečki skupini!

Iz Trnoveljske okolice. (Prazna jeza.) Dne 11. oktobra smo v naši Škofljijski občini naše nemškutarje hudo udarili in dosedanjega župana Okorna vrgli s stola, na katerem je tako rad in široko sedel. Huje pa, kakor njega, zadela je ta volitev Valentina Koželja, po domače Lončarja. Grozo, strah in togoto smo brali na njegovem obrazu, ko je videl konec volitve. Bil je seveda pri volitvi navzoč. Doselej je bil tudi županova desna roka, sedaj pa smo mu jo odbili. Pri volitvi bil je še sicer nek drug nemškutar, pa je že pri tretjem razredu pobral šila in kopita ter jo je kar pobrisal z volišča. Le ravno ta Lončar je sedel, kakor pribit na stolu ter je čakal glasú, pa, hvala Bogu, zavedni Slovenci mu nismo dali nijednega glasú in ravno zaradi tega se je on togotil nad nami, da so mu kar lasje vstajali. Pač bi nas bil morda najrajši pozobal, ali nas je bilo premnogo. Omenim še nadalje, da se je on ob neki priliki napihoval, češ, da ima za 60.000 gld. premoženja, pa ni za odbornika izvoljen. No, ako je temu resnica, da je tako premožen, saj si je to svoto pri Slovencih nakupičil. Kljub temu ga pa mi zaradi njegovih 60 tisočakov čisto lahko pogrešamo pri občini. Na dalje še omenim, da je vse tiste, kateri so mu bili kaj dolžni, terjal ter mu morajo kar nenadoma plačati, drugače bi vse tožil, to pa zato, ker ga niso volili. Vidite, dragi čitatelji,

tako se tedaj ta naš ljubi Lončar napihuje. Mi Slovenci pa mu vendar svetujemo, naj se neha napenjati, kajti žal bi nam djalo, ko bi poknil. Opomenim pa še, da že celih 10 tednov Škofljiski nemškutarji to vročo kašo mešajo z rekurzom, pa upamo, da se jim ne bode ohladila, saj se je volitev popolnoma prav in po postavi izvršila.

Iz spodnje Savinjske doline. (Občinske volitve.) [Konec.] Blagi možje, vsi ste že iz otroških let, zakaj si sami nakladate varuha, ki ga potem slepo vse ubogate? Jaz dobro vem, da vaša srca niso tako popačena, da ne bi spoznali, kaj je prav ali ne; jaz dobro vem, da spoznate, da na slovenski zemlji mora biti slovenski jezik gospod; ali iz samega straha, da ne bi se zamerili, da ne bi šli na „jago“ več z gospodom, da ne bi dobili več ne smodke ne kupice vina od gospodov, nečete po svojem prepričanju ravnati, ampak le vedno v to nesrečno nemčurstvo tiščite v svojo lastno pogubo. Ne, možje slovenski, ne tako! Premislite dobro, ljubi slovenski možje, in ne dajte se ne eno uro več motiti od vaših sovražnikov, ampak stopite v vaš tabor, kjer se vaš jezik slovenski spoštuje, in se lepe pesmi v njem glasè. Ako pa misli eden ali drugi, da bo pri tem ali onem „gospodu“ delo za to izgubil, ako je narodnjak, to je še popolno prazen strah. Le verjemite, da od teh gospodskih dedunov, nobeden sam delal ne bo, ker neče in pa tudi ne more; on mora vas za delo imeti in vas bo tudi imel; drugače bi tudi njim samim kmalo smodek izmanjkalo. Bodite toraj vsi narodnjaki, posebno pa zdaj pri občinskih volitvah, pokažite, da ste Slovenci, pridite vsi volit in volite le tiste može, kateri se vam bodo v dan volitve priporočali. Zakaj oni so možje, kateri so zavedni, pošteni, trdni Slovenci. In k volitvam pa pridite vsi, brez izjeme; nihče se ne sme izgovarjati, da bodo že brez njega naredili. Ako bi vsakteri tako rekel, potem pa bi nobenega ne bilo. Kar vas je pa bolj zavednih narodnjakov, storite vsakter v svojem krogu in po svoji moči, da bode volitva ne le zmagovalna za narodno stran, ampak tudi sijajna, da bode svet videl, da smo prebujeni, da smo zavedni. Nihče naj se ne boji, kaj bodo naši nasprotniki rekli, ali kaj bodo pisarili; saj tudi vojak ne sme misliti, ako gre v vojsko, kaj da reče sovražna puška ali sablja; on mora trdno in neustrašeno iti v smrt. Bodite toraj trdni in nepremagljivi, in zmaga bode naša, nam vsem v prid in v čast. Savinjski.

Iz Slovence Bistriške okolice. (Razni spomini.) Da si je pri nas skoro v vsem — slabo napredovanje, vendar pa se nam pozna, da se časovo kolo vedno suče. Tako se je pri nas že mnogo spremenilo, nekdanji laži-liberalni kričači so že nekteri pozginili in nekteri so se umirili, ko je že večkrat postavna pravica —

onemoglost in osamelost jih oplašila, ker se jim je nekoliko njih visoki greben pristrigel in nekoliko pobesil. Mogočni so se pokazali v preteklih časih ter niso hoteli biti več zvesti avstrijani, ter niso mogli strpeti razobešene avstrijske zastave, le prusačka (nemška) zastava ima vedno in zmirom prosti razobes v naši Slovenski Bistrici. V napredovanju se je skazalo dosti mestjanov v mnogih rečeh, vsaj v sadjoreji. Tudi za novo cesto proti železnici Slov. Bistriški postaji je lepa vrsta mladih jabek, grušek in nekaj divjih kostanjev nasajenih, isto tako po širših ulicah po mestu je precej divjih kostanjev in dreves nasajenih, kar bode poletni čas zavoljo senca hvale vredno. Ker se v preteklih časih mnogokrat ni dala na noben način nesnaga odpraviti iz mestnih ulic, zato so dali sedaj napraviti žlebe, da le ne bode več resnica šaljiva pesmica, ki jo je pred nekoliko leti zložil, čez 20 delov dolgo, nek mladenič, ki je služil pri dragoncih cesarja v Slov. Bistriški kosarni. Prične se ta pesem tako-le: Dunaj, Ljubljana, — in Gradec se skrij! Bistrici, Slovenski, — kar glihe nič nij. Našteva in namenja mnogo, česar ni tukaj spodobno omenjati, da si je dosti resnice v tej šaljivi pesmici. Spoznali so tudi, da ima voda bistriške reke neko posebno zdravilno moč v sebi, zato so si dali narediti veliko kopališče. To je dosti stotakov stalo, koj v kratkem času pa se je v tem kopališču en dacar za vselej ozdravil (ko je utonil). Okoličani ne marajo nič za to kopališče. (Konec prih.)

Iz Zidanega mosta. Z minolimi starim letom poteklo je tudi sedajnega občinskega zastopa v Loki blizu Zidanega mesta triletno poslovanje in s pričetim novim letom vršile se bodo v kratkem tudi nove občinske volitve. Toraj možje slovenski narodnjaki, pozor! pripravljajte se za časa, nasprotnikov imamo dovolj. Stojte vsi za enega in eden za vse; v edinosti je moč pa tudi zmaga naša! Narodnjak.

Iz Čadrama. (Razne novosti.) Lani je bilo pri nas 18 parov poročenih, in mrličev smo imeli 44. Med njimi sta ona dva, ki sta bila začetkom pr. l. komaj iz Ruš semkaj došla, sin Janez Fella, kuritelj v steklarni, zastrupil ga je iz sovraštva njegov prednik v službi Jožef Pock in potem mati prvega, Marija, ki je prišla za sinom mu v boleznini streč. Oba sta vživala žgance od ene in tiste zastrupljene moke in sta umrla, sin dne 30. prosinca, mati pa dne 4. svečana, hudodelnik pa si je v celjski ječi trebuh razparal, da bi rabeljnovim rokam ušel in je tudi umrl. Rojenih je pri nas pa lani bilo 82, 39 moškega in 43 ženskega spola. To spričuje, da je pri nas zdravje vladalo 1886, ker smo prav za prav med 2450 prebivalci imeli le 42 mrličev, ki so naravne smrti umrli — skoraj polovico menj, kakor je bilo rojenih.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Na ces. dvoru so imeli v torek 11. januarja veliko praznovanje, poviževanje nadvojvoda Evgena. Le-ta je namreč pristopil v red nemških vitezov. Navzoča sta bila že tudi cesarjevič in cesarjevičinja. — Drž. zbor snide se letos še le dne 26. januarija. Dotlej morajo torej vsi dež. zbori svoje delo skončati. Nekateri so to že storili, drugi pa, tako tudi naš štajarski, bodo se ali na koncu tega ali v začetku prihodnjega tedna sklenili. — V štajarskem dež. zboru si je „občespoštovani“ poslanec za Maribor, dr. Ausserer, priliko zvil iz trte ter je spravil v svoj govor „ceno sol“. V tem se je mož vsedel na sodnji stol celo čez drž. poslanca. Baron Goedel-Lannoy pa mu je že v tem luč prižgal in g. Vošnjak mu je povedal, kar mu gre. Mož tava pri belem dnevu v temi. — Kakor se čuje, pokliče svitli cesar barona Pina, drž. poslanca za slov. kmete v Velikovskem okraju, v gosposko zbornico, njegovo poslanstvo postane torej prosto. Ni dvoma, da voli ta okraj zopet dobro, to je slovenski. Mesto škofa za krško škofijstvo še je zmerom prazno ter še išče ministerstvo moža, s katerim ustreže Nemcem pa tudi Slovencem. To je seveda težko delo. Koroški Slovenci težko čakajo na to, da jim drž. zbor reši prošnje za slov. šole. Za ljudske šole plača dežela letos 368.500 gold. in slov. ljudstvo se lahko vpraša, čemu so ti stroški, saj nima od sedanjih, popolnem nemških šol ničesar. Va-nje hodijo slov. otroci prav za nič hlačić in jankič trgat. — V Kranjskem dež. zboru razpravlja se načrt postave, vsled katere se imajo obč. trtnice narediti za ameriško trsje. Brez dvoma jo tudi sklene dež. zbor. — V Gorici se pričakajo v dež. zboru zavoljo tamošnje bolenišnice, od ene strani se trdi, da v njej ni vse v redu, od druge pa na robe. Zadnje jeseni videlo se je v resnici, da je po nekaterih oddelkih premalo prostora. — Po nekaterih vaséh pri Gorici so se prikazale osepnice. — V Trstu so zajeli ponarejalca desetice in dvajsetice, nek Gregorutti z ženo in z dvema otrokoma je bil jih kar na debelo jel izdelovati. — Burgstaller se huduje v mestnem odboru nad tržaškim škofom, zakaj da jemlje iz večine slov. dijake v malo semenišče. Mož pač ne zna, da je škofu vsak dijak ljub, bodi že nemške, italijanske ali slovenske krvi, če ima eno — dobro voljo in dovolj zmožnosti za duh. stan. — Hrvatski dež. zbor je svoje delo dokončal in so proračun za to leto svitli cesar mu že potrdili. — Madjarski vladi ni po volji, da se ji naš minister za finance, pl. Dunajevski, neče udati gledé carine na petrolje. Dotične razprave so se razbile.

Vnanje države. Bolgarska deputacija hodi okoli po svetu blizu, kakor „večni Jud“, po-

vsod ji rekó: Spravite se z Rusi! Deputacija pa bi rada, naj bi ji vlade do tega pomogle, ali teh noče nobena biti drugim za klešče. Brž bode torej resnica, da tava deputacija zastonj po svetu. Dobro bi vsekako bilo, ko bi se vlade ne držale tako zapete, saj to vendar-le ne kaže, da se izroči Bolgarsko ljudstvo na milost in nemilost volji Rusov. — Mirù je vsem vladam treba, vsaka se tudi izjavlja enako, toda na tihem se pripravlja vsaka na vojsko. — V prvi vrsti dela to Rusija, vendar bode težko vse resnica, kar se piše o njenem oboroževanju, doma, v Evropi pa tudi v Aziji je bojda veliko vojakov nakopičenih po mestih in celo po vaséh. — V nemškem drž. zboru nima železni kancelar sreče s svojim predlogom, da se poviša število vojaštva za 41.000. Odsek poslancev, ki ima predlog v rokah, ga je sedaj že v druge zavrgel. Ako ima Bismark upanja, da prodero z njim v zboru samem, potem je za-nj še dobro, sicer pa mora drž. zbor razpustiti, če mu je v resnici toliko na povišanju vojaštva. Večina poslancev meni, da teh stroškov ni treba. — Göschen je prevzel finančno ministerstvo namesto Curchilla, ali ker je pri zadnjih volitvah propadel mora si sedaj neke dobiti poslanstvo. Pri Angležih mora namreč vsak minister biti tudi drž. poslanec. No če je ondi, kakor pri nas, potlej ne bode možu ravno treba dolgo prositi za poslanstvo, bode pač kater poslanec njemu na ljubo odstopil. — Francoska republika se bliža koncu. Da-si jo drži zveza Feryja in Freycineta še nekoliko po koncu, ne more se več dolgo držati, kajti preveč je v njej strank in njih vsaka hoče na vrh, da še ona molze drž. kravo. Za bogate službe gre jim sedaj vse bolj, kakor pa za ideje republike. — V Toledi na Španjskem se je stari „alcazar“ užgal, ogenj je vse poslopje uničil, pa tudi več ljudi je zgorelo. — Sv. Oče so se v posebnem pismu do katoliških vlad pritožili zoper rovanje, kakor se godéva v oči italijanske vlade po ital. mestih zoper njih, ne da se gane vlada zoper tisto. — Na Kreti. otoku, ki je pod oblastjo Turčije, se je bati vsako trenutje, da se vzdigne ljudstvo zoper Turke. Pravi se, da je grška vlada vmes ter da se ima Kreta združiti z Grško kraljevino. — V Egiptu imajo, ako je resnica, imenitnega gosta — Aleksandra kneza Bolgarskega. Tje se je bojda na višjo željo podal ter bi imel ondi več mesecev ostati.

Za poduk in kratek čas.

Jaka Pinj.

(Narodna povestica.)

(Konec.)

„Čuješ, k tvoji materi greva v mesto.“
„Ali res! k moji materi, ali je res, kar pravijo, da je imenitna gospá?“

„Res, res, pet služabnikov jo v kočijo nosi in pet iz nje. Kaj pa še le tvoj oče!“

„Moj oče! — kaj mar niste vi?“

„Ne nikoli.“

„Še ja, da ne, kako pa da ne?“

„Ker včasih je človek čuden.“

„Zakaj je čuden?“

„Ti ne veš, kako je, če v prsah srce vzplameni; a more biti tako.“

„Tedaj je bilo, ko sem bil trideset let star. Zagledal sem se bil v tisto Barijevo Nežiko, ki je živela na Bregu pri materi. In kako sem jo ljubil!“

Nežika pa je za to le malo vedela. Ali komaj pol leta nosil sem to bolezen v srcu, pa pride k meni z malim detetom. Milo me je prosila, da bi vzela dete, in jaz nisem mogel imeti kamena v srcu, ker sem jo ljubil.

Potem je nenadoma izginila; jaz je nisem videl nikoli več, sosedi pa so pripovedovali, da je z mladim lajtnantom zbežala.

„In to dete bil si ti Štefan!“

„Jej“, čudil se je sedaj ta.

Med tem se je oglasil mali zvon iz farnega zvonika, in njegov milotožni odmev donel je tudi do tovarišev, ki sta ležala v senci starega oreha. Oba sta vstala ter pogledala jeden drugega, kaj neki to pomeni?

Gori proti njima korakal je majhen človek tolstega života, mahal je z rokami, gugal se z životom, vmes sopel je hripavo in potihoma mrmljal. Ko je prišel do oreha, udahnul se je, z rokavom si brisal potno čelo, in še odgovoril ni precej, ko je Pinj menil: „Kdo pa umira, Goba, da zvonci cinkanje?“

„Tista Barijeva Nežika, tista tvoja, tista. Sinoči prišla je do mene raztrgana, kakor beračica. Ni je več moči poznati, grša je kakor najzadnja baba v naši fari. Nekdaj pa je bila najzališe dekle v vasi. Davi prišlo jej je hudo, poslali smo jej po gospoda. Ne govori in ne toži ničesa, samo le tebe še želi videti, predno umrje. Ali boš šel?“

Pinj mignil je dvomljivo z ramami, in molčal. Potem natlačil si je malomarno pipo, in počasi korakal proti koči, pogledat, ali je že Lena pripravila južino.

Janez Iskračev.

Smešnica 2. Hlapec si je bil umil noge. Ko se torej drugo jutro obuvlje, gredó mu noge skorej same v črevlje. Čudeč se reče tovarišu: „Šmencej, skorej te imam na sumu, da si mi črevlje zamenjal, kajti v svoje ne morem nikoli spraviti nog, v te-le pa gredó same“. — „Ne jaz“, odvrne mu ta, „ti si spremenil si, pa ne črevljev, ampak noge, saj si si jih včeraj umil.“

Razne stvari.

(Občni zbor.) Podružnica sv. Cirila in Metoda v Vuhredu obhaja v nedeljo dne 16. t. m. svoj občni zbor z govorom in tombolo ob 2¹/₂ popoldne v Neuwirtovi hiši. K udeležbi vabi uljudno Odbor.

(Okr. volitve.) Zadnji petek so bile v skupini velicih posestnikov volitve v okr. zastop v Št. Lenartu v Slov. gor. Izvoljeni so vsi narodni in konservativni možje, brez dvoma volijo tudi kmetje v istem smislu in bode torej ta okraj zopet v rokah Slovencev. Bog daj!

(Zahvala.) Kakor dar za sv. leto so poslale med drugimi „kat. podpornemu društvu“ v Celju tele čč. župnije: Solčava 90 gld., Sv. Jedert nad Laškim 14 gl. 50 kr. in Ruše 16 gl. Kliče jim torej: Bog plati stotokrat!

Odbor.

(Čitalnica.) Narodna čitalnica v Celju priredi svojim udom v predpustu tri veselice. Pri vseh bode svirala Šmarijska godba, katero vodi g. Št. Kovač.

(Imenovanje.) Iz Celja gre c. kr. okr. komisar, g. Fr. Kolenc v Celovec za vladnega tajnika.

(Vino.) Na Francoskem so lani imeli za vino slabo letino. V celem so nabrali samo 25 milijonov hektolitrov vina, torej za 3¹/₂ milijona manj, kakor prejšnje leto, za 11¹/₂ milijona pa še manj, kakor je bila poprek doslej navada.

(Zločinstvo) Česar doslej ni bilo, tega so pri sv. Tomažu za Vel. nedeljo čakali. Dne 19. grudna je šel v času pozne sv. meše J. Pl., tamošnji posestnik, proti domu a v tem ga je došel nepoznan človek. Udaril ga je po glavi ter ga tako vrgel na tla in v tem mu je vzel možnjo, v kateri je bilo kacij 12 gold. Na to je zbežal v šumo in niso mu še prišli na sled.

(Redka prikazen.) Župnija v Pamečah ima že nad 60 let župnike, ki so iz Celja — iz mestne župnije doma. L. 1853 je tam umrl g. Jože Virt, za njim je bil pa sedanji čast. korar in dekan pri M. Magdalenii v Mariboru, vlč. g. T. Rožanc do leta 1871. Od onih mal pa vlč. g. Janez Šribar, sedaj dekan v Škalah. Na njega mesto bil bi sicer č. g. Jos. Tombah, župnik v Št. Vidu, tje prišel, toda ter je doma v Št. Jurju pri Celju, že neki ni sodil, ker se je župniji odpovedal, zato pa je sedaj šel tje za župnika g. A. Ostrožnik, doma iz Čeljske župnije.

(Šulverein.) Kaki ljudje so udje tega društva, razvidi se lahko iz tega, kako da naberajo denar za to društvo. Ker jim sedaj že zmanjkuje drugih pripomoči, jele so njih ženske še same sebe prodajati, ali kaj je to druga, ako vzeme ženska za poljub 6 gold. 82 kr. ter jih prepusti šulvereinu! In to društvo pravi, da dela za „šolo“.

(Zakonska nezvestoba.) Nekje doli na Hrvaškem je André Lubec ubil posestnika Rozmanića. Kakor se je sedaj pokazalo, storil je nesrečni mož to, ker mu je bil Rozmanić ženo zapeljal.

(„Vrtec“.) Časopis s podobami za slov. mladino, „Vrtec“, nastopi letos že svoje 17. leto in mi ga prav priporočamo, da ga premožniši stariši kupijo svojim otrokom. Za celo leto stane 2 fl. 60 kr., izhaja pa vsak mesec na celi poli.

(Tatvina.) V noči od 30. do 31. decembra l. l. je v Konjiški vesi zmanjkalo v hlevu udove Marjete Jerenko edine krave. Krava je pšenične barve in še le 3 leta stara. Na čelu ima belo liso. Mogoče je, da je krava sedaj kje v župniji sv. Marjete pri Pesnici.

(Težka sila.) V Ormožu se ustanavlja že dobro pol leta podružnica šulvereina. V nedeljo dne 16. t. m. pa se bojda vendar-le ustanovi in to koj za možke in ženske v enem. Za vsako posebej menda nimajo dovolj udov.

(Vojaške vaje.) Kakor je ces. namest. v dež. zboru odgovoril na dotično vprašanje poslanca g. M. Vošnjaka, preseli se c. kr. topnica s svojimi vajami v resnici na Krško polje. Za vožnjo po Savi pa ne bodo nevarne.

(Drž. zavarovalnica.) Kar smo mi že večkrat poudarjali, to je tudi kmetijska podružnica v Celju v svoji zadnji seji odobrila. Raji, kakor da se toliko zavarovalnic redi na stroške kmečkih žuljev, naj bi država vzprejela zavarovanje poslopj. Zavarovanje bilo bi ceneje in ko bi kdo pogorel, imel bi vsaj nekaj vzeti v roke, ker bi vsak si moral zavarovati svoje poslopje.

(Požar.) Dne 22. decembra je nekemu posestniku v Babni gori blizu sv. Štefana zgorela viničarija. Viničarica je prejšnji dan „žehtala“. Ta „žehta“ je menda bila kriva vsega požara.

(Za družbo duhovnikov) so vplačali čč. gg. Fras Anton, Dupelnik, Jaric in Gaberc Sim. po 1 gld.

Loterijne številke:

V Gradcu 8. jan. 1887: 52, 6, 89, 78, 50
Na Dunaju „ „ 83, 70, 77, 17, 85
Prihodnje srečkanje 15. januarija 1887.

Priznано nepokvarjene, izvrstne

voščene sveče

izdelujeta 3-4

P. & R. Seemann v Ljubljani.

Naznanilo.

Naznanjam, da sem se z novim letom preselil s svojo odvetniško pisarno v hram gospé Duchatsch-eve, Burggasse št. 4.

Dr. B. Glančnik.

2-2

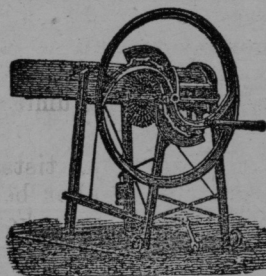
Dupovski oves za seme.

Le-ta oves je slovit, velikokrat premijiran, stane 1 hl. težek 56 kg. in se prodaja hkl. brez žaklja po 5 gld. a. v. od Dupave. 1-2

Oskrbništvo Dupava na Českem.

Rezalnice za krmo,

najboljši pridelek s poroštvom za dobro delo.

Marka UKS, širokost stočja ali žrela 21 cm. ali 8 palcev, reže v trojni dolgosti, namreč $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ in $\frac{3}{4}$ palca blizu za 10 glav živine in velja 40 gld.

Marka UMS, širokost stočja 25 cm. ali $9\frac{1}{2}$ palcev reže v čveterni dolgosti $\frac{1}{4}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{1}{2}$ in 1 palec, zadostuje za 15 glav živine in velja 45 gld. Marka UGS, širokost 32 cm. ali 12 palcev reže tudi v čveterni dolgosti $\frac{1}{4}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{1}{2}$ in 1 palec in je za 25 glav živine, velja pa 50 gld. Rezalnice s stopalom, tako namreč da človek, ki vloži, ob enem tudi reže, veljajo za 3 gld. več.

Razpošiljamo te rezalnice **franko** na vsako železniško postajo na Štajarskem, Koroškem, Kranjskem in Hrvaškem proti povzetju ali pošiljati zneska. 4-10

Wogg & Radakovits

prodajalnica železnega blaga v Celju.

**Na
znanje**
krčmarjem,
kavarjem
in
trgovcem.

Najfinejše žganje iz žita	hctl.	za 18 gld.
Najfinejša slivovica	" "	26 "
" droženka	" "	38 "
Najfinejši Kuba-Rum	" "	38 "
Najfinejše rozolije vseh vrst	" "	28 "

Naslednje pijače razpošiljajo se v hrastovih sodih z železnim obročem blizu 4 litre s poštnim povzetjem **franko** na vse poštno postaje v Avstriji, ne da bi prejemnik še kaj stroškov imel.

Najfinejši čajski Rum iz Jamaike	4 gld.	80 kr.
" Kuba-Rum	2 "	90 "
" prava SirmijskaSlivovica	3 "	60 "
" Štajerska višnjevka	3 "	80 "
" brinjevka	2 "	90 "
" kimeljnovec	2 "	60 "

Najfinejše klostersko, Benediktinar 3 " 80 "

Esenca za želodec iz gorskih zelišč, izvrstna zdravilna in okusna pijača proti bolezni v želodcu, kataru in krču v želodcu.

1 steklenica s poročilom, kako se rabi 40 "

Vse razpošilja v obležanej kakovosti
grajšćinska žganjarija in tovarna

Benedikta Hertl-a

3-10 v Konjicah na Spodnjem Štajerskem.

V žganjariji
Ignacija Rosman-a
na Florijanskem trgu št. 126
v Ptujju

prideluje se slivovica, droženka, tropinska žganica, brinjevka, kakor tudi rosolija, žganje iz kumine in poprove mete, rostopšin, višnjevec itd. itd.

Priporoča svojo veliko zalogo dobrih in postaranih žganic ter prosi za obilno obiskovanje. 10-12

Prave voščene sveče
priporočam vlč. duhovščini; pripošljem jej jih do vsake poštno postaje poštnine proste in po nizki ceni.

France Gert,
svečar v Mariboru.

4 4

Najboljše žganje se dobiva v žganjariji

Rajmunda Wieserja

v Hočah pri Mariboru

kakor:

Tropinska žganjica	gld.	18—25
Drožena	"	20—40
Slivovka	"	22—40
Rostopšin	"	20—24
Višnjevec	"	20—24
Brinjevca	"	22—26
Grenki	"	20—24

Velika zaloga starih in novih štajerskih slivovk, pravega starega droženega in tropinskega žganja.

Če se vzema 1 hektoliter, se dobi zaželeno blago na vse železne postaje —
prosto. 10—10

3—3

Začetek obrti.

Usojam si p. n. občinstvu Maribora in okolice uljudno naznaniti, da sem v ponedeljek dne 20 decembra t. l. odprl v hiši g. L. Uebeleisa, v grajskih ulicah hšt. 8

prodajalnico lekarskih surovin (drogue) in kemikalij.

Ker se bodem vselej prizadeval s svežim, dobrim blagom v surovinskih in kemično-zdravstvenih pripravah zadovoljiti svojim spoštovanim prijemnikom, priporočam čisto posebno Malaga, cognac, ruski čaj itd. najfinejše vrste po najnižjih cenah.

S spoštovanjem

Edvard Rauscher,
droguerist in dipl. lekar.

Gospodarstvena priloga.

Priložena od kat. tiskovnega društva 2. števil. „Slov. Gospodarja“.

L. 1887.

13. januarija.

Štev. 132.

Preccnitev konja.

Udi. — Pri konju govorimo o prednjih in zadnjih udih. Na prednjih nogah leži še, ako konj stoji, čez polovico njegove teže; ako teče, posebno še, če teče vskok, v dirki in kedar skoči, postane sunljaj naglosti, v kateri se truplo giba in še v časih nese precejšnjo težo jezdečevu, — tak sunljaj, pravimo, ki ga imajo izdržati prednji udi, postane lahko sila močan. Le-ti udi nosijo v tacem trenutju še več, kakor celo težo trupla, kedar je na miru. Na to, kake so prednji udje konja, pride tedaj največ, posebno pri konjih za jahanje.

V tem, ko prednje noge v raznih hojah vzprejemajo težo, kakor jo hoja nanese, leži na zadnjih celo gibanje in obračanje. Iz tega se razvidi, da imajo zadnji udi več dela, kakor prednji. Za to pa so tudi v močni zvezi s hrbtiščem, imajo trdniše mušice, krepkejše kosti in člene. Le-ti so pa še med seboj v neki zvezi, nekam v vogel. Vsled tega pa se pri vsakem gibanju postavijo tako, da še nesó zadnji del trupla.

Prednji udje so s prsmi v zvezi, toda samo po mušicah in kitah. tilnik pa visi nekako med njimi. Z njim so torej v pojenljivi zvezi in tako je tudi prav, kajti sicer bi konj ne mogel skočiti, ali ko bi poskusil, prec bi si kaj oškodil pa tudi kite in mušice bi si nategnil. Kolikor prednji nogi stojite doli prosto od tilnika, ste bolj ravni in to odgovarja namenu, ki ga imate, zakaj oni ste podpora za truplo. Le spodaj od členkov pri kopitu so udi nekam zaviti ter ne gredó več v ravni črti.

Pleča. — Ime pleča pomeni v navadnem življenju celi del sprednjih nog, ki se naslanja na prsi. Ali to ni prav, kajti ta cela stran ima dva važna dela, namreč pleče z njeno platjo in gornje rame z njegovo kostjo ali s poprečno kostjo. — Oba dela veže plečni členek. Ako primerjamo konjsko nogo s človeško roko, to je pri konju cela noga do lakta prirasena na tilnik.

Pleča vežejo trdne mušice, ki se začnó na spodnji strani plečetove plati, s prsmi in ono seže doli do plečne kosti. Gibajo se pleča v obče poprečno, tako, kakor minota pri uri. Z rebri je pleče tako zvezano, da se giblje, če je treba, tudi nazaj in naprej in še celo doli precej lahko. To, ali se giblje pleče več ali manj, zaznamlja se s „prostimi pleči“ in z „zvezanimi pleči“.

Vendar še to ime več obsega, namreč gibanje celega gorenjega ramena

Nihče ne more dobro presoditi gibanja, ako pri konju ne pozna teh udov do dobra. Ne pride pa vselej na to, kako je pleče in kako leži, ampak kako se giblje. Navada stori tu veliko. Različno je pleče pri konju, ali po njem vzame se tudi ležje za eno ali drugo rabo. Konj za jahanje ali za lahko vožnjo ali za težko vožnjo — to ti je velik razloček. Če pleča dobro ležé, prav je to pri vseh konjih, toda pri konju za težko vožnjo mora pa to biti, kako bi sicer homot nosil? Konj za jahanje rabi pleča, ki so malo nagnjena, a ne preveč, ker mu to nošo kazí.

Dolgo pleče je dobro, ker daje več prostora mušicam ter konj tako dalje zdrži. Mesnato pleče ni dobro, tudi sloko ne, tako nekako srednje meso na njem dohaja mu najboljše.

Pri plemenitih konjih je debelo, mesnato pleče napaka ali isto tako je z golim praznim plečem.

„Nategnjeno pleče“ se pravi, ako pregibni členki stojé prek prvega rebra. „Lahno pleče“ je, če se upogiba, „zvezano“ pa je, ako izda njegovo gibanje premalo, ter postaja hoja kratka.

„Strmo pleče“ je v zvezi s tilnikom in s prsmi ter tudi ta dela nista vzrastla. Ono je praviloma kratko in dela vzdiganje nog težko ter hodi s tacim konj le težko, bodi že katera-koli hoja. Vrhu tega tudi ne lomi sunkov zadosta in zato trpé mušice in kite v nogah. Na takem konju se ne jaha lahko in če kdo ga jaha, kmalu se utrují.

Gornje rame. — Kedaj leži gornje rame prav? Pri tem pride na to, kaka da so rebra in kako da so se mušice vtrdile. Najbolja lega teh ramen je, ako so v pravem voglu s pleči. Če je pa tudi več ali manj nagnjeno, ne stori še veliko. (Dalje prih.)

Vrtuljka pri ovcah in govedí.

Vrtuljka je bolezen, katera napada ovce in goved. Žival se vrtili okoli, trpi veliko ter slednjič pogine. Kaj je uzrok tej bolezni? Poprej so ugibali sem ter tje. Nekateri so menili, da neprebavljiva piča, velika vročina itd. Ali iz tega ne prihaja samo vrtuljka, ampak tudi druge bolezni. Nemški pisatelj Küchenmeister pa trdi, da je neka glista (coenurus),

katera v psu živi, ter se od njega v goved in ovce preseli.

Mož je storil več poskušanj. Vzel je godnih udov ove gliste, ter jih dal ovcam in govedi žreti. Črez 14 dni se prikaže pri njih vrtuljka. Kri jim sili v glavo, možgani in njih mreže se unemejo. Živali, ki so mnogo glist dobile, so kmalu poginile. Preživele so k večjemu 10 dni. Onim pa, ki so jih manj dobile, se možgani niso tako hudo uneli. V teku enega ali treh tednov so celo ozdravele. Ali le navidezno. Kajti v tem času se je glista v njih razvila, in zdaj nastopijo znamenja vrtuljke, ki ubogo žival ugonobi.

Kako nastane ta bolezen? Küchenmeister razlaga to stvar tako-le: Psi, posebno pa mesarski in ovčarski, imajo v sebi mnogo ove gliste. Vsaki glisti pa, kadar je dorasla, nekateri udje, tako zvani godni udje, odpadajo. Tako tudi pesji glisti. Ti udje pa imajo v sebi tudi jajca za novo zalego.

Ako pridejo gliste s pesjim blatom na travnik med živinsko krmo, ohranijo se jajca po več tednov. Tako pridejo lahko govedi v želodec. Tukaj se glista zaplodi, in ta plod se zarivlje v druge dele govednega života. Ako se zarije kam drugam, kakor v možgani, ali hrbtišče, ne škoduje nič. V možganih pa pouzroči unetje.

Ker se goved mesarju proda, pridejo ovi glistni plodovi zopet lahko psu v gobec, ki ima pri klanju toliko opraviti. In tako se glista plodi naprej. Potrebno je torej, da se možgani, v katerih se zapazi glistna zalega, vničijo. Nikakor naj se psom ne mečejo. Na to morajo paziti mesarski nadzorniki.

Kako se zvrati bolena žival? Zdravila ni. Glista se mora v mesu živalnem zatreti, torej goved zaklati. Zgubljena je žival itak, ako pa se zakolje, se da večjidel vse od nje porabiti. Vse drugo mazačenje ne pomaga nič; k večjemu, da lastniku nepotrebnih stroškov pripravi.

Kako dobro je, močno živinsko krmo kupovati.

Polja in travniki se pri nas gnojijo sploh le z navadnim hlevskim gnojem. Ali ta navadni gnoj ne vrača zemlji tega, kar se ji je z žetvijo in košnjo vzelo. Zemlja ima sicer sama v sebi še veliko plodilnih snovi, katere nadomeščajo to, česar navadni gnoj ne more dati. Ščasoma pa se vendar, bodi si vsled obdelovanja ali vsled vremenskih sprememb, te snovi le porabijo.

In kaj sledi? Tla oslabijo. Celó naravno. Ako iz mošnje vedno več jemlješ, kakor pa vanjo shranjuješ, bode vedno bolj lahka. Taka je tudi s poljem in travnikom. Pomisli, koliko ti onadva dajeta. Zrnje, ovno, živino, mleko

itd. dobivaš od njiju, ter drago prodajaš; ti pa njima dajaš le ovo malo betvo gnoja. Ščasoma se mora s poljem ali senošetom tako zgoditi, kakor s poprej omenjeno mošnjico.

Kako je temu pomagati? Boljšega gnoja si kupi! Pa še gnoj kupovati? — boš rekel, ko imam že toliko izdavkov; to bi me spravilo na nič. Počakaj, prijatelj! Ako si daš verjeti, ne boš nič na zgubi, nego le na dobičku. Več in boljše krme boš kosil, več in boljšega žita žel.

Kako robo pa bi kupoval? Guano, mavec, pepel, kostno moko itd. Sicer pa vprašaj izvedene može, pa tudi sam poskušaj, za kako vrsto zemlje ena ali druga stvar bolj ugaja. Pazi tudi na to, da se ti od navadnega gnoja nič ne strati. Kar odpade od živali ali od stelje, ne sme nič v zgubo iti. Gnoj ne sme prehitro gnjiti, pa tudi ne prehitro izpuhteti, ali tekočih tvarin se oteči. Vsako reč, ki za drugo ni, porabi za gnoj. Cestno blato, klinčevje itd. pograbi v kupe; imel boš kompost.

Skrbiš pa za zboljšanje gnoja tudi s tem, da živini močnejšo klajo daješ. Najboljša je pa ona, ki ima največ duševine in fosforove kisline n. pr. otrobi. oljne pogače itd. Tako ima n. pr. cent otrobov toliko fosforove kisline v sebi, kolikor je na jednom oralu zemlji odtegne žito ali trava. Stara skušnja uči, da daje močna klaja tudi močen gnoj, ter tudi narobe, da daje močen gnoj tudi močno klajo.

Ako živino z močno klajo krmiš, ti bo za polje manj gnoja treba, pa boš več pridelal. Živina krmo povžije, ter se od nje živi in redi; vendar pa gredó vse tiste snovi, katerih rastlina za svoj živež potrebuje, t. j. dušec in fosfor, v gnoj. Samo pri molznih kravah in pri teletih, ki naglo rastejo, se ena četrtinka, ali ena tretjina onega fosforja ali onega dušca porabi v razvitje živalskega života; druge tri četrtinke, ali drugi dve tretjini pa gredó v gnoj. Da se splača, tako močno krmo kupovati, uči sledeči izgled.

Neko posestvo je merilo 43 oral. Ko ga je novi lastnik prevzel, bile so v hlevu samo 4 krave in troje telet. Ali novi gospodar začne kupovati tako močno klajo. V ednem letu je izdal za to 5805 gld. Kmalu je stalo v hlevih 48 molznih krav. 3780 gld. je dobil za svinje, 6120 gld. za sirovo maslo. Klaja, ki jo je kupoval, je prišla na vsako kravo poprek 42 kr. na den. Izračunil pa je, da mu daje dobička 46 kr. Torej mu daje vsaka krava čistega dobička na den 4 kr. Samo to moram omeniti, da je dobival za funt sirovega masla poprek 68 kr.; ne vem, če ima pri nas toliko ceno.

Dopisi.

Iz Ormoža. (Kmet. podružnica.) Sicer bolj na tihem, pa vendar neprestano prodirajo

Slovenci naprej in si priborijo zdaj tu zdaj tam katero važno mesto. Med tem pa, ko Nemci preveč politizujejo in le po drugih narodnostih udrihajo, pa „šulvereine“ snujejo, so Slovenci že pred desetletjem svojo pozornost obračali na gospodarski del okrajnega življenja, da bi se blagor ljudstva od te strani pospeševal. Kar so Slovenci zmagali pri volitvah v okrajni zastop. se je vsako leto pod načelnikom g. Dr. Geršakom skrbelo za povzdigo konjereje in govejoreje. Znano je, da naši konjerejci skoraj povsod med prvimi slovijo in si pri različnih prilikah darila domov prinašajo; okrajni odbor pa je tudi plemenskih bikov čiste plohe spravil v ta okraj, tako da se tudi govedoreja povzdiguje, kar se pri letnem premiranju in licenciranju vidi. Na sv. treh kraljev den pa je spet veliki korak storjen na gospodarskem polju; tukajšnja kmetijska podružnica je imela novo volitev prvo-sednika in odbora; namesto znanega g. Wenigerholza v Središču izvoljen je bil za prvo-sednika g. Dr. Ivan Geršak, in je torej ta važni zavod prišel v roke Slovencev; tudi odbor je razun g. Wenigerholza slovensk, v katerem so g. Dr. A. Žižek, središki župan g. J. Kočevar in ormoški učitelj g. J. Hauptman. K tej seji je bil povabljen g. P. Vetter-a iz Borla, ki je razlagal o ameriških trsih, pa nič kaj dosti novega ni povedal, ker je že o tej stvari lani g. dr. Geršak razlagal. Čudno je bilo, da ni bilo nobenega kmeta pri tej seji; pa zakaj bi bilo čudno, ker kmet tako učenega predavanja v nemškem eziku ne razume! Novo vodstvo si bode prizadevalo, na vse strani pospeševati razumno gospodarstvo med tukajšnjim narodom, kateremu se bode v naši mili slovensčini povedalo marsikaj koristnega; zato se pa tudi že zdaj vabijo kmetovalci celega okraja, da se takovega zborovanja radi vdeležujejo. Za podružnična zastopnika pri obnem zborovanju kmetijske družbe v Gradcu sta izvoljena gg Dr. I Geršak in K. Wenigerholz.

Iz Trbovelj. (Marsikaj.) Na novega leta dan se nam je oznanila, kakor je navada po župnijah, sprememba v župniji v preteklem letu. Poročenih je bilo 77 parov; otrok rojenih 306, med njimi je 54 nezakonskih, umrlo jih je zavsem 166. Trbovska župnija šteje sedaj čez 7500 duš, in je torej, kar se tiče števila duš, za Mariborom in Celjem največja v lavantinski škofiji. Štiri ljudske šole so v Trbovljah; dve štirirazredni, ena tri- in ena enorazredna. Šolsko mladež podučuje devet učiteljev, tri učiteljice in dva verozakonska učitelja. V Trbovljah je mnogo premogokopov, večidel so Slovenci, Štajerci namreč, Kranjci in nekaj je tudi Korošcev. Mislil bi kdo, da se med njimi pogosto tepež vname, pa temu ni tako. Kadar imajo knapi plačilni dan, ki je v polovici vsakega meseca, takrat je nekoliko bolj živo po

krémah in cestah, tudi se čuje zdaj tu zdaj tam vriskanje, nekateri tavajo s težko glavo domov, vendar pa do tepeža redko pride. Preteklo leto se je samo enkrat pripetilo, da je nek pijan delavec enega oštirja z nožem ranil. Delalci ne smejo žganja piti; kdor ga pije, plača kazen, in ako to ne pomaga, zgubi delo. Ko bi knapi žganje pili, kakor se ono včasih drugod pije po 40—50 kr. flašo, bi jih itak ravnateljstvo ne moglo imeti, žganjepivci niso za težko delo. Na starega leta dan je bila na Vodi tombola; 84 gld. je bilo čistega dohodka, kateri se obrne za obutev ubogih šolskih otrok knapovskih starišev. V Hrastniku pa se je 23. decembra mnogo obleke in obutve med uboge šolske otroke razdelilo. Da bi mladež le rastle v strahu božjem, bila bi ljuba Bogu in ljudem.

Iz Zdol. (Staro leto. — Razposajenci.) Kako se je pri nas kaj preteklo leto godilo? Odgovor: dobro in hudo. Bog, vir vsega dobrega, je preteklo leto za živč v obče dobro leto dal. Kdor je kaj pridno in pošteno svoje roke sukal, on kruha ne bode stradal to zimo, za vino pa smo redka takošnja leta imeli, izvzemši nekaj malega, kjer je v spomladi mraz, posebno v Šapoli, vzel, in če smo pa mošta imeli, da je skoraj posodve zmanjkalo. Kupci le naj pridejo, dobijo dobro in tudi prav dobro vinsko kaljico. Le od tistih vinskih mešetarjev ne kupujte vina. Tak ga, Bog vè kje v drugi gori kupi, se vè, da slabejega, pa ga za naše proda. Novi župan J. Š. je županstvo odložil in je c. kr. okrajno glavarstvo blagovoljno na njegovo prošnjo ozir vzelo in je pretečeni mesec drugi, namreč M. P. v župana izvoljen. Dne 19 p. m. so zopet navadni ponočnjaki na dveh hišah s kamenjem okna potolkli, dne 30. so pa bili že tako predrzni, da so pri belem dnevu po gorici hodili, in kogar so našli, terjali so od njega naravnost vina. Pri prvem (zraven cerkve) jim ni šlo nič po grlu, pri drugem so dobili že zavoljo nadlege vina piti, za plačilo so pa gospodarju rdečo glavo naredili. Tretjemu so brajde pri hramu polomili in hoteli so vrata z drogom streti, pri četrtem so pa okna potrli. Pri petem je bila samo stara, slabotna žena doma, in so ključ od kleti tirjali, eden se je celo zagrozil: Če mi ključev ne daš, te stolčem, da boš malo živa. Ker je k sreči kmalu mož domu prišel, jih je odgnal. Pri tej priložnosti je skoraj tako, kakor bi na Turškem bilo, in še si ni človek po dnevu, ne po noči, ne zvunaj, ne v hiši pred takimi zdivjanimi zverinami življenja ne premoženja varen. Bomo videli, kako bo kaj c. kr. sodnija tem tičem na perute segla.

Iz Brežkega okraja. (Letina. Volitve. Spremembe.) Kar se tiče letine, smemo še kaj zadovoljni biti, samo vinske gorice so jako

različno rodile. Koder da ni mraz dosegel in še jih trtna uš ni ugonobila, tam je še dobro obrudilo, tudi kapljica ni preslaba. Smrtna kosa nam je v tem letu mnogo oseb pokosila, koje bomo pogrešali. V tem letu smo imeli tudi občinske volitve; nekod so se dobro obnesle, nekod pa je vse pri starem, slabem ostalo. Žalostno je, kjer je župan duhovščini nasprotnik ali celo sovražnik. Kako se bo kaj na Bizeljskem pokazalo, ali se bo pa zopet za pijačo in jed volilo? Žalostno je, kjer pride župan po sili na svoj sedež ali celo za kupico vina. Proti kraju leta nas je tudi občespoštovani gospod Karol Ljubec, c. kr. davkarski nadzornik, zapustil in se preselil v Maribor. Težko ga bode pogrešala narodna stranka, kajti gospod se ni sramoval jezika, kojega je mati ga učila. „Nebo zablisne in glas se začuje: Večno je slaven, kdor rod svoj spoštuje.“ Zdaj smo dobili za g. nadzornika Nemca, in nam se vidi tako, kakor otrokom, kadar jim ljuba mati umrje, in dobijo hudo mačeho. Ali je pravično, da v slovenske okraje nemške uradnike umeščajo? Mi ne jenjajmo, vse jim v slovenščini dopisujmo in slovensko tirjajmo. Gotovo bode zmaga naša, brez vojske ni zmage, brez zmage ni krone. Dragi rojaki, torej začnimo novo leto z novim in starim geslom, vse za vero, dom in cesarja! S tem bomo zmagali vse nasprotnike.

Iz Rožne doline. (Poberki iz starega leta.) O novem letu se človek rad še v staro ozre. Minulo je l. 1886 brez vsakega posebnega spominka. Le na mraz v jutro 8. maja ne bomo pozabili, dokler nam Bog boljše vinske letine ne da. Upajmo, da bo novo leto rodilo nam obilo žlahtne kapljice, ker les je vlani lepo dozorel, suša lanska je pa našo vtripla zemljo tudi do dobrega zrahljala — Smrt bila nam je v starem letu prizanesljiva. Od 1430 duš naše fare ločilo se jih je le 28 s tega sveta nasproti pa je fari prirastlo 68 mladih (skoraj samih zakonskih) ovčic. Poročenih bilo je 9 parov v starem letu. Kar sosednje fare zadevlje, je lani smrt najhuje razsajala po Celjski fari. Več Šmarčank, ki so doma že dolgo na smrt čakale, prišle so ž njo takoj skupaj, ko so se dale v Celjsko javno bolenišnico prepejljati. Po novem letu se pa hoče nemila smrt v našo dolino preseliti. Ni še teden minol, pa nam je že zaporedoma tri Mice pobrala. Se vé, pri udovi, ki je prva umrla, se ni bilo čuditi, ker je že štela toliko (84) let, kolikor prerokinja Ana v tempeljnu. Pa stari Razgoršek, ki je umrl 14 dni pred božičem, štel jih je 91. V tej fari živi še ena oseba, ki je bila že leta 1797. rojena, več jih pa nimamo iz poprejšnjega stoletja. Najstarejša moža naše fare rodila sta se l. 1803. „Črne vojske“ se njima že tudi ni več bati! — Najslabše začelo se je novo leto

za naše psičke, kateri so novega leta dan bili v strogo pesjo prepoved dani do 24. marca. Zanikernim gospodarjem, ki ne bi imeli psov pripetih ali s torbicami okovarjenih, nažugan je zapor do 6 mesecev ali platež do 500 fl. Upajmo, da oni pes, ki je bil toliko ljudi napadel, ni bil stekel, ampak je le znamenja pesje stekline nad seboj nosil! Opaznosti je vendar vsekako potreba!

Raznoterosti.

(Rodnost. Te dni je G. Potočanu, posestniku v Stranicah, stara prasica imela mlade in to koj 18 ob enem. Živi jih sedaj še samo 9 in so precej majhne postave.

(Cesta.) Dež. zbor v Gradcu je dovolil za to, da se napravi okr. cesta iz Ormoža k sv. Miklavžu letos 300 gld. in toliko tudi za prihodnje leto.

(Za svinje.) V časih svinje ščrbajo les v koritu ali tudi v steni ter delajo tako precej škode. To ščrbanje pa se jim zabrani, ako se kreda dobro stolče v prah, potem pa se jim je da nekaj z drugo pičo vred v korito.

(Lovska postava.) Po vseh dež. zbor. se sedaj prenareja lovska postava, po nekaterih se zboljšuje, po nekaterih pa ostane brž po starem.

(Kašelj.) Po zimi se rad kašelj naseli po hišah, pri starih, pa tudi pri mladih ljudéh je on živa sitnoba. Odpravi se pa, ako si s palcem in kazalcem zadelamo nos, kedar dihnemo, a pustimo prosti nos, kedar vdihnemo sape va-se. Poskušnja ne stane veliko.

Sejmovi. Dne 15. januarija v Poličanah (za svinje.) Dne 17. januarija v Kapelah, pri sv. Petru pri Radgoni in v Petrovčah. Dne 20. januarja v Arnožu, pri sv. Lenartu v Slov. gor. in na Malih Rodnah.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Tursica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor . . .	6	90	5	—	4	70	3	—	4	90	4	73	4	20
Ptuj	6	32	5	18	4	80	2	83	5	10	4	79	3	92
Celje	7	10	5	20	5	37	3	80	4	95	—	—	7	15
Gradec	6	20	7	25	6	75	7	10	6	65	6	78	6	25
Ljubljana . . .	7	20	5	50	4	60	3	10	4	10	—	—	—	—
Celovec	6	50	5	30	4	40	3	10	4	10	—	—	—	—
Dunaj	9	80	7	33	6	45	6	45	6	60	—	—	—	—
Pešt ¹⁰⁰ Kk.	9	—	6	40	7	15	6	05	6	17	—	—	—	—